

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Informační zdroje nejen pro vědu a výzkum

FSS420

Mgr. Dana Mazancová, DiS.

**Masarykova univerzita
Fakulta sociálních studií
Ústřední knihovna**

Brno, 30. září 2014

Práce s EIZ

■ 2 x 45 min.

- ❖ pokročilé vyhledávací techniky
- ❖ tvorba rešeršního dotazu
- ❖ praktické vyhledávání v databázích
- ❖ *zadání úkolu*

■ 2 x 45 min.

- ❖ kontrola úkolu + diskuse
- ❖ EBSCO Discovery Service a další nadstavbové nástroje
- ❖ elektronické knihy, čtečky e-knih
- ❖ citační databáze

Pokročilé vyhledávání

1. Téma

2. Další specifikace

3. Zdroje

4. Průzkumová strategie

5. Vyhledávací postup

6. Technika vyhledávání

1. Téma

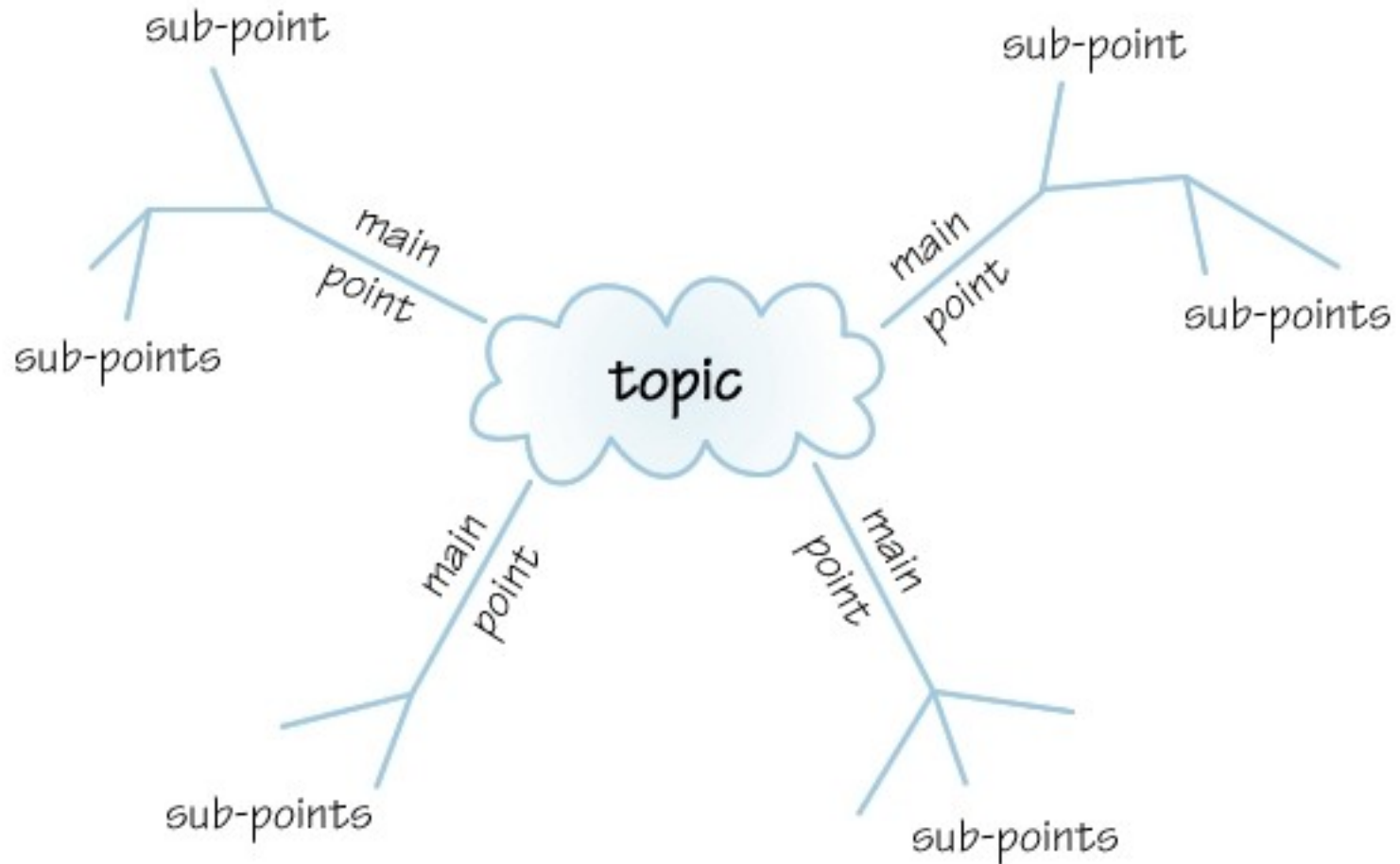
1) Zamyslete se o čem chcete psát

- ❖ dostatek informací o tématu
- ❖ učebnice, encyklopedie
- ❖ hledejte téma ve svém okolí (vyučující,...)

2) Zformulujte téma nebo problém

- ❖ Lze využít tzv. **myšlenkových map** – grafické znázornění tématu – viz dále

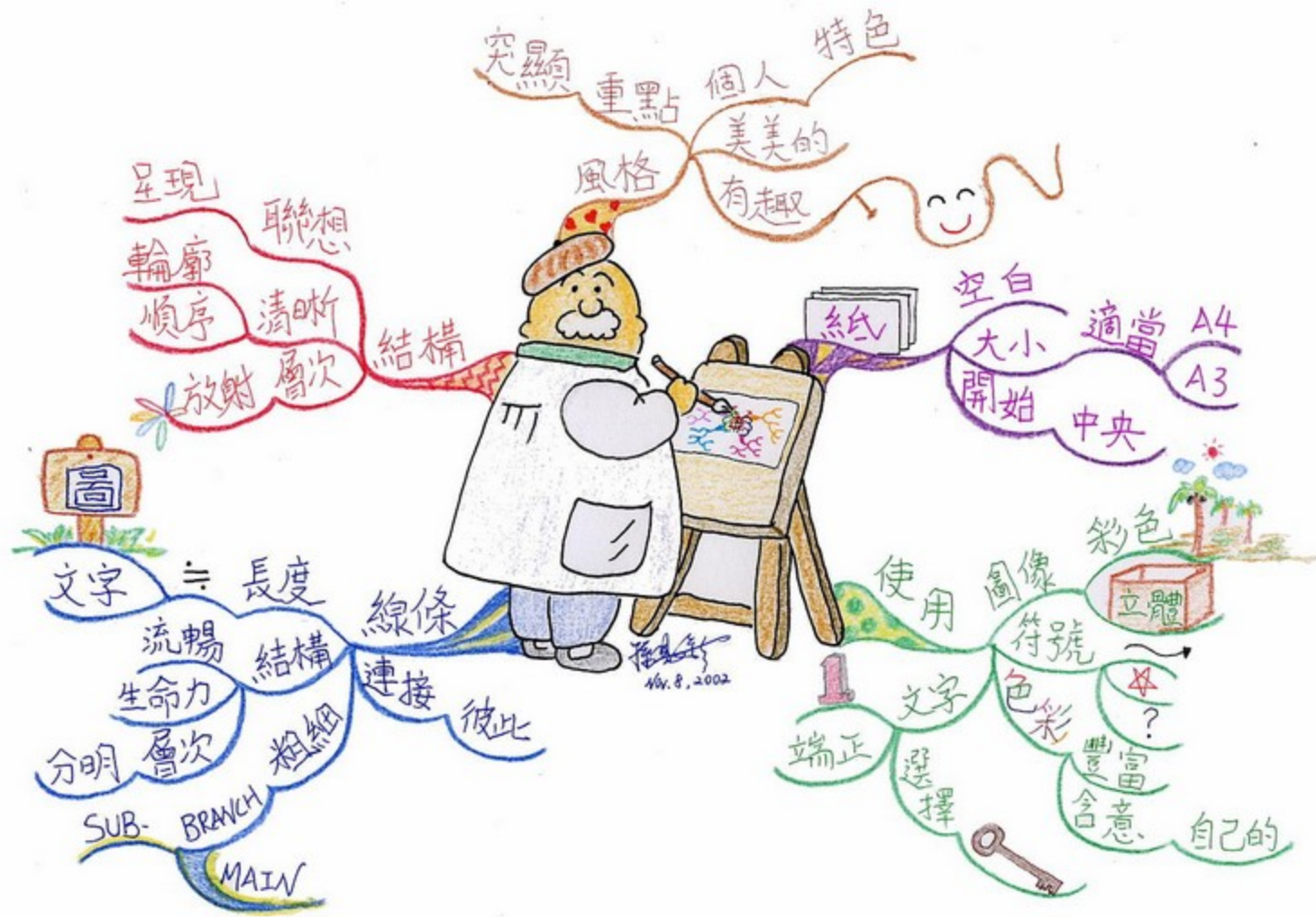
Mind map example

Zdroj: <http://www.open.ac.uk/skillsforstudy/pictures/mind-map.gif>

Zdroj: https://www.flickr.com/photos/jeanlouis_zimmermann/3042615083/in/photostream/

3) Vyjádřete téma ve formě

❖ **klíčových slov (hesel)**

- používejte zejména **podstatná jména**
- příd. jména, zájmena a slovesa pouze pokud jsou opravdu nezbytné
- vyhýbejte se tzv. stop words (předložky, spojky, členy v cizích jazycích)

př. psychické trauma; pacienti; rodina; vztahy

*Pozn. v katalozích knihoven můžete nalézt i tzv. **předmětová hesla***

př. psychické trauma – pacienti – rodinné vztahy

Cesta k mediálnej gramotnosti seniorov

A Way to Media Literacy for Seniors

“ *Anotace:* Autorka sa pomocou teoretických znalostí a empirických poznatkov pokúša preskúmať ten výsek reality, kde prichádza k stretu seniorov a technológiou počítača a internetu. Zistí okolnosti, motivácie, užívateľské požiadavky a potreby seniorov pri práci s počítačom a internetom a stratégie využitia informačných technológií v ich prospech, pre vzťahov či zlepšenie vlastného selfkonceptu. Vzťah senior-počítač, resp. senior-internet je sociálny život jednotlivca. Spoločnosť ešte nemá nástroje určené k vzdelávaniu v tejto oblasti, konštruuje nepriaznivé pozadie pre akýkoľvek vzťah seniorov k počítaču a internetu. Seniori sú vo vzťahu k technológii a internetu veľmi osôb skepticky. Napriek tomu seniori majú záujem o vzdelávanie. Na závere práce autorka rozvíja diskusiu o významnosti mediálnej gramotnosti seniorov, o perspektíve a možnostiach vzdelávania k vekovo starším kategóriám obyvateľstva. [\[1\]](#)”

senior

počítač

internet

technológia

mediálna výchova

mediálna gramotnosť

mediálne kompetencie

výskumná práca

1. Téma
- 2. Další specifikace**
3. Zdroje
4. Průzkumová strategie
5. Vyhledávací postup
6. Technika vyhledávání

2. Další specifikace

- **Před začátkem vlastního procesu vyhledávání je třeba si ujasnit:**
 - ❖ časové rozmezí
 - ❖ typy dokumentů (např. odborné časopisy, kapitoly z knih, příspěvky z konferencí, zpravodajství)
 - ❖ typ dat (text, audio, video)
 - ❖ jazyk dokumentů (většina světové produkce je v AJ)
 - ❖ forma (odborná x populárně naučná)

1. Téma
2. Další specifikace
- 3. Zdroje**
4. Průzkumová strategie
5. Vyhledávací postup
6. Technika vyhledávání

3. Zdroje

- Specializované odborné databáze
- Knihovní katalogy
- Specializované vyhledávače odb. informací
- Repozitáře
- Knihovny
- Další

Google (Scholar) – tipy pro vyhledávání

- Vyhledávání na konkrétní stránce

Př. stress site:apa.org

- Vyloučení slova – časté u synonym

Př. jaguar -auto

- Definice

Př. define:anorexia

- Vyhledávání stránek, které jsou podobné určité adrese URL

Př. related:apa.org

Další tipy

1. Téma
2. Další specifikace
3. Zdroje
- 4. Průzkumová strategie**
5. Vyhledávací postup
6. Technika vyhledávání

4. Průzkumová strategie

■ Plánování samotného procesu vyhledávání informací

- ❖ volba vyhledávacích nástrojů
- ❖ výběr možných relevantních zdrojů
- ❖ formulování požadavku
- ❖ výběr pojmů
- ❖ formulování vyhledávacího dotazu
- ❖ hodnocení výstupů

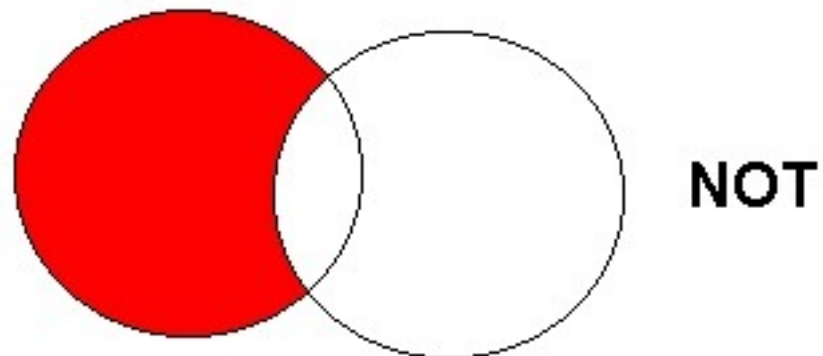
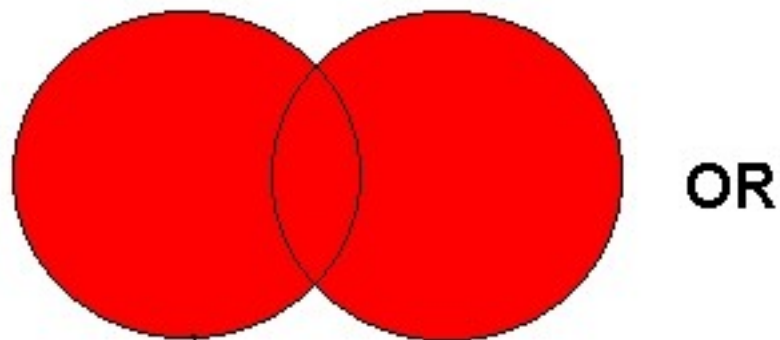
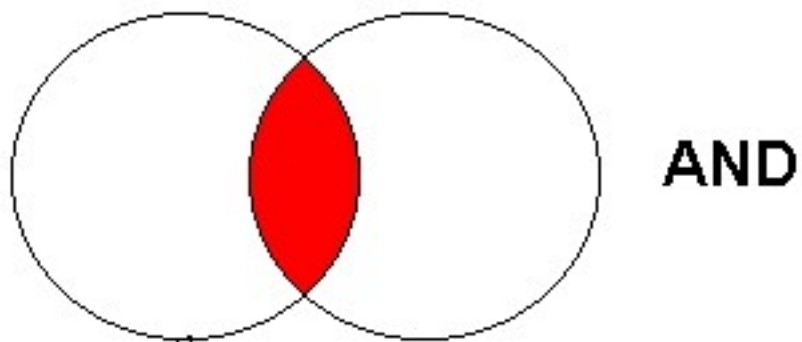
Druhy průzkumových strategií

■ Strategie Boolovského modelu

- ❖ Logický součin, průnik – operátor **AND**
- ❖ Logický součet, sjednocení – operátor **OR**
- ❖ Logická negace – operátor **NOT**
- ❖ **Proximitní operátory** (operátory blízkosti)
- ❖ **Krácení termínů** (truncation)
- ❖ **Zástupné znaky**/maskování (wild cards)
- ❖ Vyhledávání prostřednictvím **fráze**

■ Strategie Boolovského modelu

- ❖ nejrozšířenější
- ❖ kombinace termínů pomocí logických operátorů AND, OR, NOT

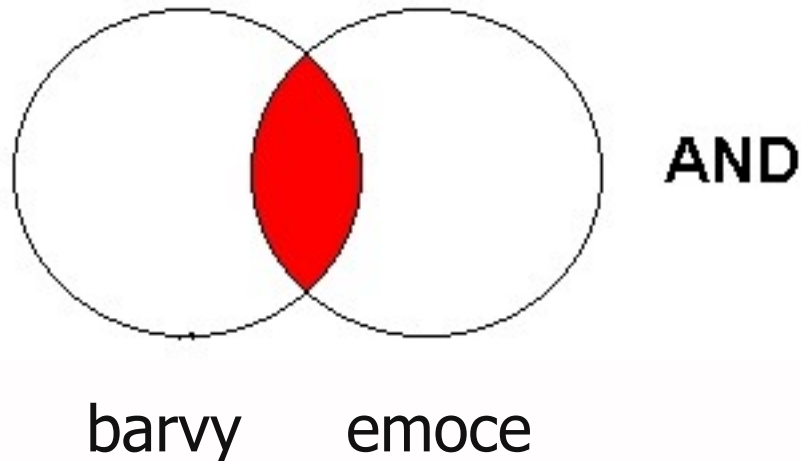

Operátor AND

■ Logický součin, průnik

- ❖ Vyhledání jen těch dokumentů, ve kterých se **vyskytují obě klíčová slova**
- ❖ Výsledek průzkumu se **zužuje**
- ❖ Můžeme jej znázornit jako **průnik množin**

Př. barvy AND emoce

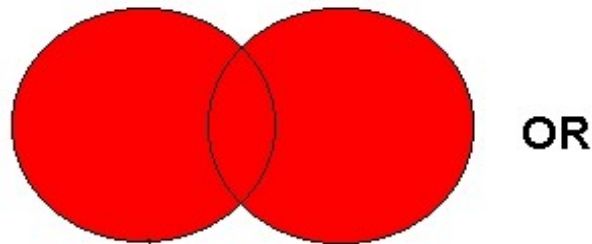

Operátor OR

- **Logický součet, sjednocení**

- ❖ Vyhledání dokumentů, které obsahují **alespoň jeden ze zadaných výrazů**
- ❖ Výsledek průzkumu se **rozšiřuje**
- ❖ Můžeme jej znázornit jako **sjednocení množin**

Př. USA OR Spojené státy americké

USA

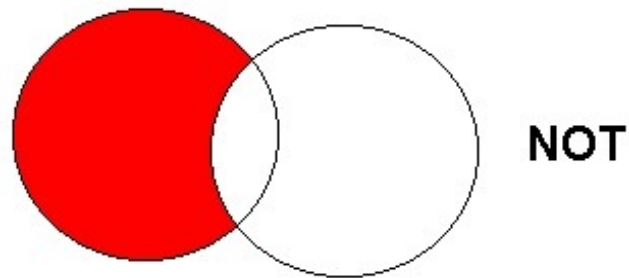
Spojené státy americké

Operátor NOT

■ Logická negace

- ❖ **Vyloučí ty** záznamy o dokumentech, **které obsahují označené klíčové slovo**
- ❖ **Záleží na pořadí klíčových slov**
- ❖ Výsledek průzkumu se **zužuje**

Př. prezidentské volby NOT Obama

prezidentské volby Obama

Proximitní operátory (operátory blízkosti)

■ NEAR, ADJACENT (ADJ), FOLLOWED BY

- ❖ Vyhledávání **vzájemně blízkých, přilehlých, sousedících pojmů**
- ❖ Vyhledají se informace a dokumenty, které **obsahují za sebou následující termíny, v zadaném pořadí**

Př. Demokraté N4 Republikáni

Krácení termínů (truncation)

■ Hledaný termín je zkrácen na kořen slova

- ❖ Systém dohledá všechny možné tvary podle tohoto kořenu
- ❖ Přípony nebo koncovky jsou nahrazeny zástupným znakem
- ❖ Výsledek vyhledávání se rozšiřuje
- ❖ Pozn. vyhledávací nástroje mohou využívat různé symboly

Př. imig* - vyhledá imigrace, imigrační, imigranti aj.

Zástupné znaky/maskování (wild cards)

■ Nahrazení určité části vyhledávacího termínu

- ❖ Mezi nejčastěji používané znaky patří * ? \$ %
- ❖ Znaky mohou zastupovat předpony, přípony, ale i vnořené řetězce znaků (např. při chemických sloučeninách)

Př. col*r, colo#r (color, colour)

wom?n (woman, women)

ne?t (next, nest, neat)

193?

Vyhledávání prostřednictvím fráze

■ Bližší specifikace dotazu

- ❖ Slovní spojení
- ❖ Všechny slova se musí vyskytovat v přesném pořadí a uvedeném tvaru
- ❖ Nejčastěji se využívají uvozovky
- ❖ Výsledek vyhledávání se zužuje

Př. "mezinárodní vztahy"

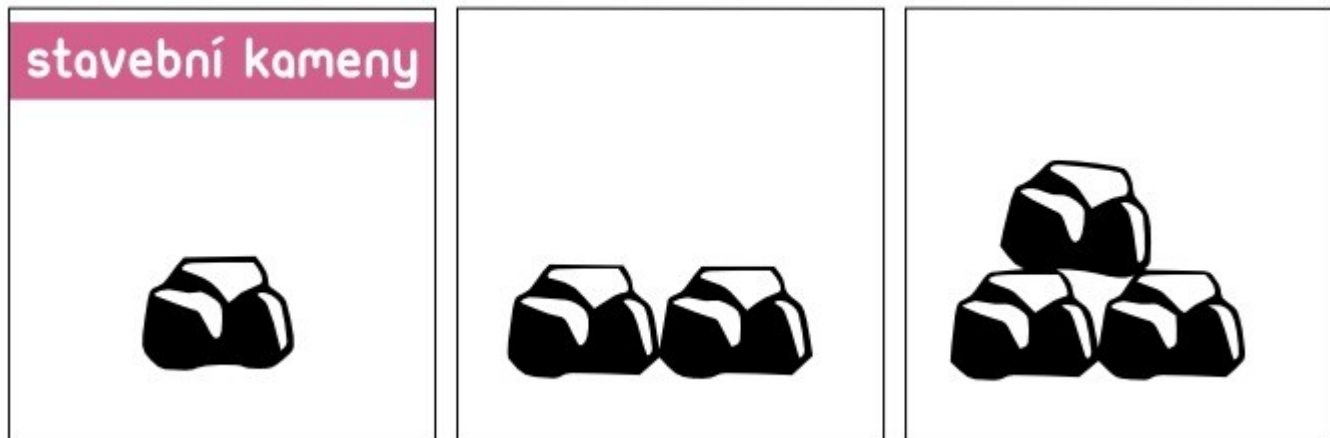
1. Téma
2. Další specifikace
3. Zdroje
4. Průzkumová strategie
- 5. Vyhledávací postup**
6. Technika vyhledávání

5. Vyhledávací postup

- Stavění bloků (stavební kameny)
- Postupné lámání (osekávání)
- Citační řetězení (rostoucí perla)

■ Stavění bloků (stavební kameny)

- ❖ Problém rozčleněn na dílčí problémy
- ❖ Z nich formulujeme více dotazů
- ❖ Jednotlivé výsledky pro jednotlivé bloky se nakonec spojí do konečné odpovědi pomocí operátoru AND

Př. Plagiátorství na vysokých školách

Dílčí dotaz 1: (plagiátorství OR porušování autorských práv)

Dílčí dotaz 2: ("vysokoškolský student" OR "posluchač VŠ" OR student)

Spojení dílčích dotazů: (plagiátorství OR porušování autorských práv) AND ("vysokoškolský student" OR "posluchač VŠ" OR student)

■ Postupné lámání (osekávání)

- ❖ Z rozsáhlého průzkumu dokumentů postupně odstraňujeme jednotlivé prvky
- ❖ Dotaz se zužuje
- ❖ Využívají se např. užší termíny, logický součin, negace

Př. Stárnutí populace v České republice

Dotaz: (stárnutí OR stáří) AND Česká republika

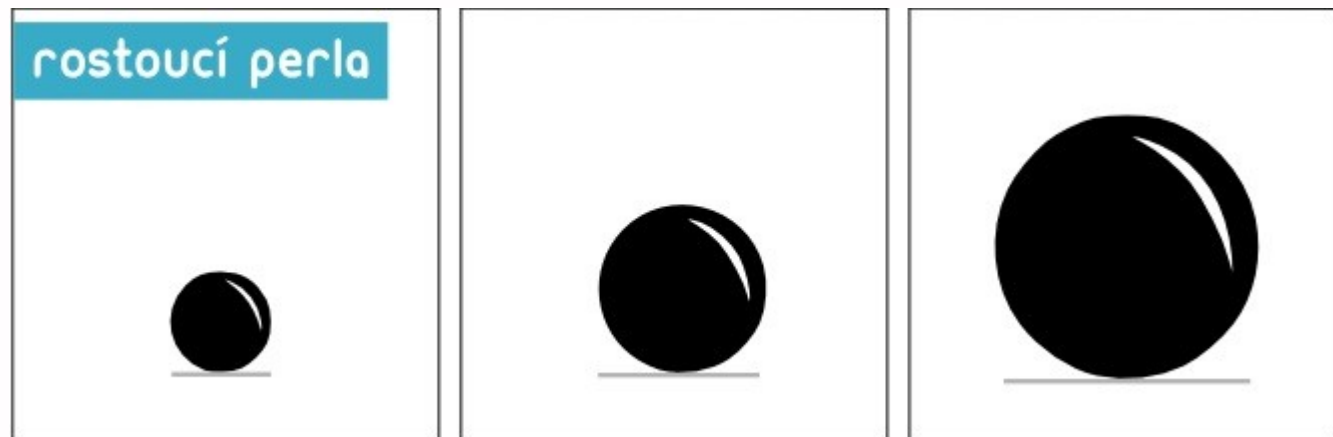
Pokud získáme příliš mnoho výsledků, tak můžeme např.

1) Zaměřit se pouze na nějakou lokalitu, skupinu obyvatel např. Vysočina, venkovské obyvatelstvo

2) Odstranit nějaký typ dokumentů za použití operátoru NOT – knihy, články apod.

■ Citační řetězení (rostoucí perla)

- ❖ Používá se při studiu dokumentů
- ❖ Najde se jeden vysoce relevantní dokument, který obsahuje odkazy (citace) na další dokumenty
- ❖ Na další vyhledávání použijeme termíny, které se vyskytují u tohoto relevantního dokumentu
- ❖ Proces lze několikrát opakovat

*Př. Na dotaz **psychodiagnostika** byl nalezen dokument:*

SVOBODA, Mojmír a Pavel HUMPOLÍČEK.
Psychodiagnostika dospělých. Vyd. 1. Editor Václav Šnorek. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0363-6.

Pro další vyhledávání můžeme:

1) Sledovat odkazy z použité literatury

2) Zvolit si některého z odborníků na tuto problematiku a sledovat jeho dílo

1. Téma
2. Další specifikace
3. Zdroje
4. Průzkumová strategie
5. Vyhledávací postup
- 6. Technika vyhledávání**

6. Technika vyhledávání

- **Prohlížení (browsing)**
- **Vyhledávání (searching)**
 - ❖ jednoduché
 - ❖ pokročilé

1. Téma
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Průzkumová strategie
5. Vyhledávací postup
6. Technika vyhledávání
- 7. Hodnocení vyhledaných záznamů**
8. Další operace

- Málokdy získáte relevantní záznamy po prvním vyhledávání
- Vždy je třeba rešeršní dotaz ladit
- Každý zdroj má vlastní pravidla vyhledávání a je třeba tomu uzpůsobit vyhledávací dotaz

■ Máte-li málo výsledků vyhledávání:

- ❖ **Rozšířte dotaz** – přidejte další klíčová sl.
- ❖ **Zrušte omezení** (např. typ dokumentu, dílčí databáze, jenom slova v názvu apod.)

■ Máte-li mnoho výsledků vyhledávání:

- ❖ **Zužte dotaz** – (snažte se lépe nadefinovat klíčová slova; konkretizovat; zaměřit se pouze na nějakou oblast apod.)
- ❖ **Přidejte omezení** (např. typ dokumentu, země, jenom slova v názvu apod.)

- **Relevance** – nakolik vyhledané záznamy odpovídají informačnímu požadavku
- **Důvěryhodnost zdroje**
 - ❖ jména autorů, instituce, kontakty na správce...
- **Pravidelná aktualizace**
- **Odbornost**

1. Téma
2. Další specifikace
3. Výběr zdrojů
4. Boolovský model
5. Technika vyhledávání
6. Vlastní vyhledávací proces
7. Hodnocení vyhledaných záznamů
- 8. Další operace**

8. Další operace

- Tisk
- Uložení
- Export do citačního manageru

Export záznamů z databáze EBSCO do citačního software EndNote Web

- 1) Vytvoření účtu v [EndNote Web](#)
- 2) Vyhledání záznamů v databázi EBSCO a jejich uložení do složky (modrá ikonka s plus po pravé straně záznamů)
- 3) Otevření složky (v pravé části obrazovky nebo ikonka Složky vpravo nahoře)
- 4) Označení záznamů, které mají být exportovány do EndNote Web (zaškrťovací políčka po levé straně záznamů)
- 5) Kliknout na export (ikona Exportovat - vpravo)

Export záznamů z databáze EBSCO do citačního software EndNote Web

- 6) Zvolit druhou variantu – Přímý export do aplikace EndNote Web

- 7) Uložit

- 8) Pokud vše proběhlo úspěšně, tak budete přesměrováni do aplikace EndNote Web

- 9) Objeví se hláška sdělující, kolik záznamů bylo naimportováno (např. Number of records imported: 2)

- 10) Záznamy se uloží do záložky My References – složky [Unfield]

discovery.muni.cz

EBSCO Discovery Service

- Na základě jednoho vyhledávacího dotazu umožňuje prohledávat více zdrojů současně v rámci jednoho rozhraní
- podpora vzdáleného přístupu
- Producent fa EBSCO

MASARYKOVA UNIVERZITA
Česká republika

Vyhledávání v elektronických informačních zdrojích **Masarykovy univerzity**

Klíčové slovo ▾ **Hledání** ?

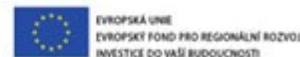
[Možnosti hledání](#) ▶ [Základní vyhledávání](#) | [Rozšířené vyhledávání](#) | [Historie hledání](#)

[Portál elektronických zdrojů MU](#)

[Databáze závěrečných prací \(IS MU\)](#)

[Knihovní systém Aleph](#)

[Knihovny MU](#)

Přístup k této službě byl podpořen z prostředků projektu **OP VaVpl MEDINFO - Informační zdroje pro medicínu a příbuzné obory**, CZ.1.05/3.2.00/12.0225.

[Začátek stránky](#)

[Webové stránky Mobile](#) | [Stránka podpory uživatelů EBSCO](#) | [Zásady ochrany osobních údajů](#) | [Podmínky použití](#) | [Autorská práva](#) | [Kontaktujte nás](#)

použitý systém - EBSCOhost

© 2014 EBSCO Industries, Inc. Všechna práva vyhrazena.

EBSCO Discovery Service

- Umožňuje prohledávání:
 - ❖ Souborného katalogu knihoven MU
 - ❖ Univerzitních databází
 - ❖ Databází elektronických knih
 - ❖ Volně dostupných zdrojů

Více informací o EDS

- Naleznete v návodu přímo na stránkách EBSCO Discovery Service vpravo nahoře nebo můžete využít tento [interaktivní tutoriál](#)

EBSCO LinkSource

- Pokud v databázi není obsažen plný text dokumentu, tak je prostřednictvím této služby nabídnuto jeho dohledání v jiném zdroji (databázi, katalogu, vyhledávači)

Seznam dostupných časopisů a knih (A-Z)

- Umožňuje zjistit, zda má MU přístup k elektronické verzi zadaného časopisu nebo knihy
- Je propojen s technologií A-to-Z Link Resolver (EBSCO Link Source)

Seznam dostupných časopisů a knih (A-Z) – ukázka odb. časopis

[Index](#)[Tituly](#)[Témata](#)[Hledat](#)[Informace o A-to-Z](#)[Discovery Service](#)[Lokátor citací](#)

Vyhledávání konkrétních titulů časopisů a monografií

[Return to full title list](#) | [Advanced search](#)

Browsing: **Masarykova univerzita**

Title Contains

social work

Search

All Titles Journals Only Books Only

Titles where title name contains 'social work': 67

Page list: 1. "Administration in social work" to "Canadian Social Work" page: [next](#) [1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [5](#) [6](#) [Z](#)

Administration in social work

[SocINDEX with Full Text](#) 2000 to present (Embargo: 18 months)

Resource Type: Journal

ISSN: 0364-3107 Online ISSN: 1544-4376

Publisher: Taylor & Francis

Subject: [Social Sciences -- Sociology -- Social Services and Welfare](#)

Advances in social work

[DOAJ: Directory of Open Access Journals](#) 2000 to present [OPEN ACCESS](#)

[EBSCO Open Access Journals](#) 2000 to present [OPEN ACCESS](#)

**Zádání slov z
názvu časopisu
+ seznam
vyhledaných
výsledků**

Seznam dostupných časopisů a knih (A-Z) - ukázka kniha - prolinkování do databáze EBRARY

[HOME](#) [ABOUT](#) [LOGIN](#) [REGISTER](#) [SEARCH](#) [CURRENT](#) [ARCHIVES](#) [ANNOUNCEMENTS](#) [IU SCHOOL OF SOCIAL WORK](#)

Home > **Vol 15, No 1 (2014)**

Advances in Social Work

Advances in Social Work is committed to enhancing the linkage among social work practice, research, and education. Accordingly, the journal addresses current issues, challenges, and responses facing social work practice and education. The journal invites discussion and development of innovations in social work practice and their implications for social work research and education. Advances in Social Work seeks to publish empirical, conceptual, and theoretical articles that make substantial contributions to the field in all areas of social work including clinical practice, community organization, social administration, social policy, planning, and program evaluation. The journal provides a forum for scholarly exchange of research findings and ideas that advance knowledge and inform social work practice. All relevant methods of inquiry are welcome. Advances in Social Work is a peer-reviewed journal that publishes original work. Articles are accepted on the basis of appropriateness, clarity, sound methodology, and utility for social work practice, research, and education. Articles are indexed or abstracted in Social Work Abstracts and Social Service Abstracts. Editor: William H. Barton, Ph.D.

Seznam dostupných časopisů a knih (A-Z) – ukázka kniha

Index

Tituly

Témata

Hledat

Informace o A-to-Z

Discovery Service

Lokátor citací

Vyhledávání konkrétních titulů časopisů a monografií

[Return to full title list](#) | [Advanced search](#)

Browsing: **Masarykova univerzita**

Title Contains

obama

Search

All Titles Journals Only Books Only

Titles where title name contains 'obama': 40

Page list: 1. "An American Story: The Speeche" to "Beyond Patriotism: From Truman" ▾ page: [next](#) [1](#) [2](#) [3](#) [4](#)

An American Story: The Speeches of Barack Obama: a Primer (Speeches of Barack Obama)

[Ebrary Academic Complete](#) 2008

Resource Type: Book

ISBN: 978-1-55022-864-9; 978-1-55490-864-6; 978-1-306-03386-2

Publisher: ECW Press Inc.

Author: Olive, David.; Obama, Barack.

American Way of War: How Bush's Wars Became Obama's

[Ebrary Academic Complete](#) 2010

Resource Type: Book

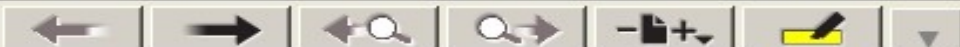
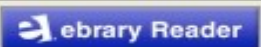
**Zádání slov z
názvu knihy +
seznam
vyhledaných
výsledků**

Seznam dostupných časopisů a knih (A-Z) - ukázka kniha - prolinkování do databáze EBRARY

Masaryk University in Brno

Info Search QuickView Bookshelf

Simple Search: Search [Advanced](#) [All Subjects](#)

InfoTools Download Unlimited

AN AMERICAN STORY THE SPEECHES OF BARACK OBAMA

A Primer by DAVID OLIVE

Includes the
Inaugural Address

TOC

NOTES(0)

Search Document

- Table of Contents
- Acknowledgments
- Introduction
- The Politics of Hope and Reality
- Barack Obama on the Major Issues
- Michelle Obama: The Achiever
- A note on Barack Obama's Oratorical Style and its Impact
- Iraq War
- National Unity
- Prosperity and Fairness
- Education Reform
- Literacy
- Veterans
- A Caring Society
- Global Warming
- Religion and Politics
- Stem Cell Research
- Compassion
- Resolving Iraq
- Health Care
- Terrorism

Shrnutí

■ **Tipy pro úspěšné vyhledávání**

- ❖ Ujasněte si **téma**
- ❖ Vyberte si vhodné **zdroje** odborných informací (např. licencované databáze)
- ❖ Nadefinujte dotaz; **klíčová slova**
- ❖ Zvolte vhodný **vyhledávací postup** (stavební kameny, osekávání)
- ❖ Vyberte vhodnou **vyhledávací techniku** (prohlížení, jedn. nebo pok. vyhledávání)

TIP

***Pište si poznámky!** Budete vědět, které zdroje jste již prohledali, jakou formu dotazu jste použili, jaká klíčová slova jste přidávali apod.*

TIP

Usnadněte si práci a používejte citační managery

EBSCO Discovery Service

- ❖ Umožňuje vyhledávat ve více zdrojích současně
- **Seznam dostupných časopisů a knih (A-Z)**
 - ověření, zda MU má přístup k zadanému titulu časopisu nebo knihy
- **EBSCO Link Source** – umožňuje prolinkování k plnému textu

**Úkol na další
hodinu**

Literatura

- STEINEROVÁ, Jela; GREŠKOVÁ, Mirka; ILAVSKÁ, Jana. *Informačné stratégie v elektronickom prostredí*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 2010, 190 s. ISBN 9788022328487.

Obrázky

- <http://www.open.ac.uk/skillsforstudy/pictures/mind-map.gif>
- https://www.flickr.com/photos/jeanlouis_zimmermann/3042615083/in/photostream/
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mind Mapping Law Chinese.JPG>
- <http://spencerjardine.blogspot.cz/2012/02/boolean-search-strategies-videos.html>
- http://iva.k.utb.cz/?page_id=799
- http://iva.k.utb.cz/?page_id=843
- http://iva.k.utb.cz/?page_id=847

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Děkuji Vám za pozornost

Dana Mazancová
mazancov@fss.muni.cz
infozdroje@fss.muni.cz